

პროექტი „თანამშრომლობა ადგილობრივი განვითარებისთვის“
საქართველოს სასოფლო დარბაზი

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ორაგვეს მოსახლეობის მუნიციპალური სერვისებით
კმაყოფილების ხარისხის კვლევა.

1. კვლევის ანალიზი

შესავალი

კვლევის მიზანი, მეთოდი და სტრუქტურა

საქართველოს სასოფლო დარბაზმა 2023 წლის მარტსა და აპრილში პროექტის - „თანამშრომლობა ადგილობრივ განვითარებისთვის“ ფარგლებში, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ორაგვეში ჩატარა კვლევა. კვლევის მიზანი იყო სოფლის მოსახლეობის კმაყოფილების ხარისხის განსაზღვრა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მიერ 2021, 2022 წლებში ამ სოფლებში გაწეული ინფრასტრუქტურული, სოციალურ-კულტურული, ახალგაზრდული და სოფლის მხარდაჭერის პროგრამებით გაწეული საქმიანობისა და სერვისების გარშემო, ე.წ. მოსახლეობის ანგარიშგების ბარათი.

კვლევა ჩატარდა გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP), დანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით. კვლევაში გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ ასახავდეს ზემოთ ჩამოთვლილი საერთაშორისო ორგანიზაციების მოსაზრებებს.

კვლევის პროცესში მოპოვებულ იქნა ინფორმაცია სოფლის მოსახლეობის მხრიდან რაოდენობრივი კვლევის მეთოდით,

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა განხორციელდა ერთ ეტაპად და შეიცავდა რაოდენობრივ კომპონენტებს.

→ შერჩევის დიზაინი

1.1. კვლევის სამიზნე ჯგუფები

კვლევა ჩატარდა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ორაგვეს მოსახლეობაზე.

1.2. კვლევის გეოგრაფიული არეალი

სოფელი ორაგვე, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი.

1.3. შერჩევის ერთეულები - შერჩევის ერთეულია ოჯახი.

1.4. შერჩევის ჩარჩო

შერჩევის ჩარჩოდ გამოვიყენეთ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებ გვერდზე www.lanchkhuti.org.ge არსებული ინფორმაცია სოფელ ორაგვეს შესახებ.

გამოკითხული იქნა ყოველი ოჯახიდან თითო წევრი.

1.5. შერჩევის მეთოდი და შერჩევის ფორმირება

გამომდინარე პროექტის ბიუჯეტიდან, ტერიტორიულ ერთეულში შესაძლებელი იყო გამოგვეკითხა 70 რესპოდენტი, რაც ამ ერთეულის ოჯახების რაოდენობიდან (72 ოჯახი) გამომდინარე შეადგენს 99%-ს. რაც შერჩევის სწორი მეთოდით კვლევის პირობებში 1% ცდომილებას იძლევა.

შერჩევის ცდომილება გამოთვლილი იქნა შემდეგი ფორმულით

$$e = \sqrt{\frac{z^2 pq(N-n)}{(N-1)n}}$$

სადაც, e – შერჩევის ცდომილებაა, z – სტატისტიკური კონსტანტა 95% სანდოობის დონისთვის და ტოლია 1.96-ს, $p=1-q$ მოვლენის მოხდენის / არ მოხდენის ალბათობა, ჩვენს შემთხვევაში ავიღეთ 0.5 მნიშვნელობა, რადგან ამ დროს შერჩევის ცდომილება აღწევს თავის მაქსიმუმს, N – გენერალური ერთობლიობის მოცულობა, n – შერჩევის მოცულობა

მონაცემთა შემოწმება და კოდირება

შემოწმდა ინტერვიუერთა მიერ ანკეტის შევსების სისწორე, კონტროლის ჯგუფის წევრები დაუკავშირდნენ რესპოდენტებს. შემოწმდა ყველა ინტერვიუერთის ნამუშევრის 10%. ხარვეზები არ იქნა აღმოჩენილი.

კითხვარების კოდირება და დამუშავება მოხდა შემდეგი პროცედურებით:

- კითხვარის შევსების სისწორის დადგენა.
- მიღებული კითხვარების რეგისტრაცია, მათთვის უნიკალური კოდის მინიჭება
- ღია კითხვების კოდირება.

მონაცემთა შეყვანა სტატისტიკურ პროგრამაში:

მონაცემები შევიყვანეთ სტატისტიკურ პროგრამაში SPSS. მონაცემები გაიწმინდა, შეყვანის ეტაპზე მოხდა უკიდურესი ან/და შეუსაბამო მონაცემების გადამოწმება ინტერვიუერთთან.

მონაცემთა სტატისტიკური ანალიზი:

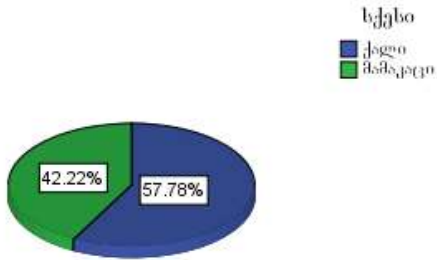
მონაცემები დამუშავდა სტატისტიკის კანონების მიხედვით. ტექსტში ყველგან მოვიყვანეთ მხოლოდ სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი მონაცემები.

მონაცემთა ანალიზისას გამოყენებული იქნა აღწერითი და ახსნითი სტატისტიკის მეთოდები:

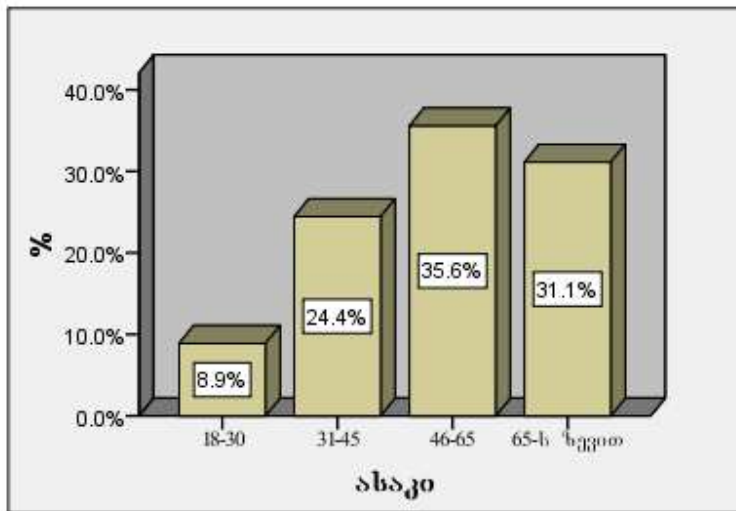
1. სიხშირების და პროცენტების გამოთვლა
2. კლასტერული ანალიზი

დემოგრაფიული მონაცემები:

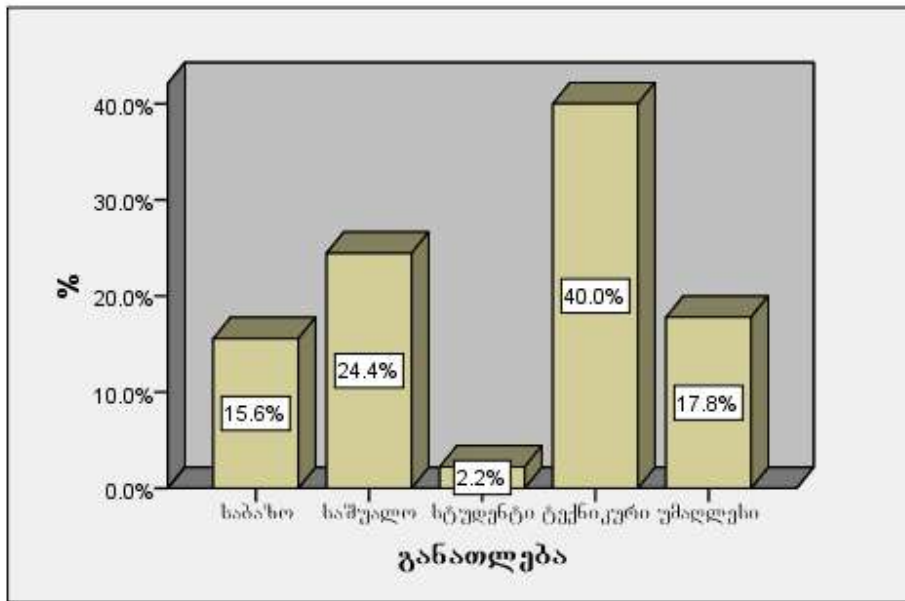
კვლევის შედეგად გამოიკითხა 58% ქალი და 42% მამაკაცი.



გამოკითხულთა ასაკი შემდეგნაირად გადანაწილდა: 18-30 წლის რესპოდენტები 8,9%, 31-45 წლის 24,4%, 46-65 წლის 35,6%, და 65 წელს ზევით 31%.



რესპოდენტების 15,6% საბაზო და 24,4% საჯარო განათლებითაა, 40% ტექნიკური განათლებით, 17,8% უმაღლესი განათლებით. 2,2% სტუდენტიცაა.



→ ტექნიკა და ინსტრუმენტი

კვლევაში გამოვიყენეთ პირისპირ ინტერვიუების მეთოდი. ინტერვიუ ჩატარდა სპეციალური სტრუქტურირებული კითხვარის მეშვეობით.

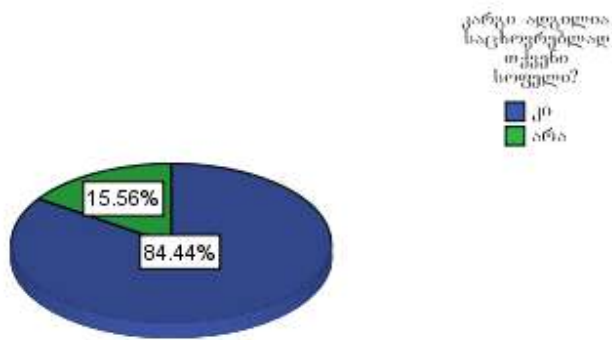
ანგარიშის სტრუქტურა

ანგარიში შედგება ოთხი ძირითადი ნაწილისაგან. შესავალ ნაწილში განხილულია კვლევის მიზნები და მეთოდი. შედეგების აღწერა წარმოდგენილია მეორე ნაწილში ოთხი ბლოკის მიხედვით. ესენია: თემი, ოჯახი, დასაქმება და ადგილობრივი ხელისუფლება. მეოთხე ნაწილში მოყვანილია კვლევის დასკვნები, ძირითადი შედეგები და რეკომენდაციები.

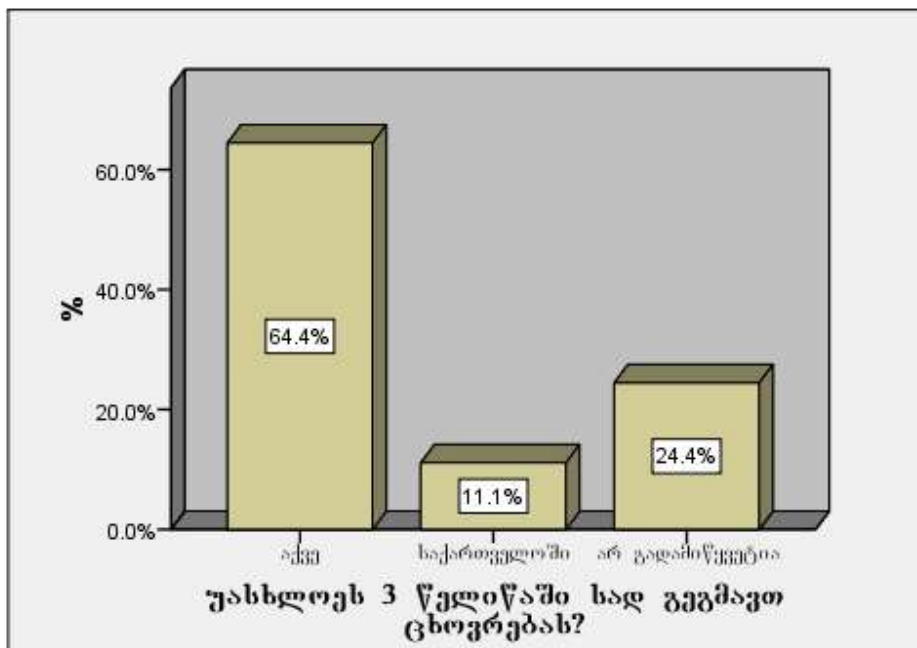
შედეგების აღწერა

2. ბლოკი: თემი

პირველი კითხვა, რაც რესპოდენტებს დაესვათ, რამდენად კარგი ადგილია ორაგვე საცხოვრებლად, რაზედაც 84,4% დადებითად უპასუხა, შესაბამისად 15,6%-მა უარყოფითად.



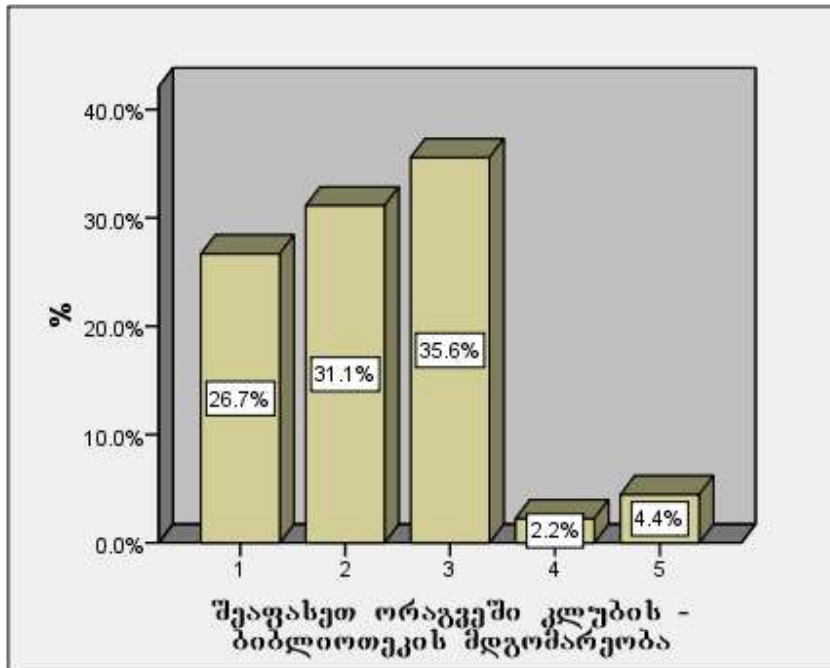
უახლოესი სამი წლის განმავლობაში რესპოდენტთა 64,4% არ გეგმავს სხვაგან გადასვლას საცხოვრებლად, 11,1% თვლის, რომ იცხოვრებს საქართველოში 24,4%-ს ჯერ არ გადაუწყვეტია.



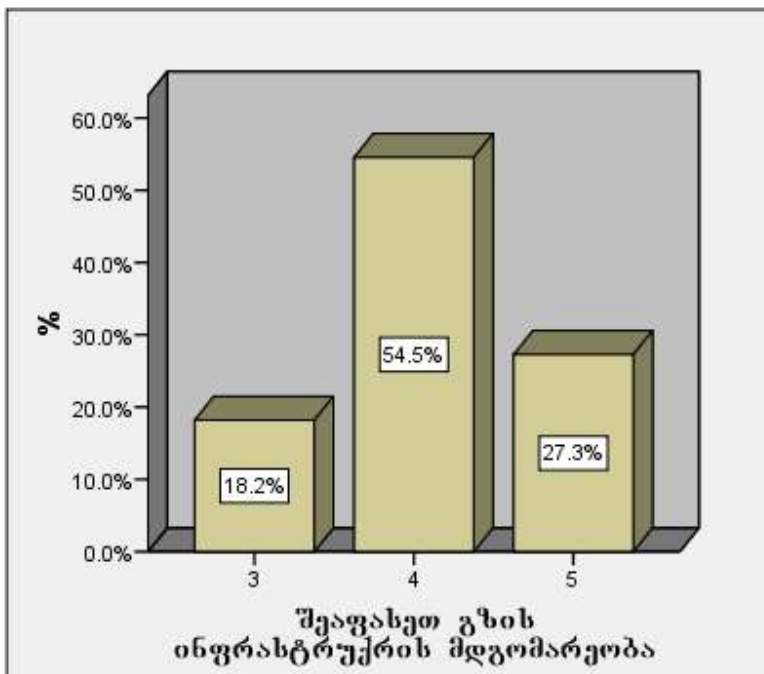
შემდეგი კითხვები ეხებოდა ორაგვეში არსებული ობიექტების ინფრასტრუქტურის მდგომარეობას.

ბაგა-ბაღი და სკოლა სოფელში საერთოდ არ არსებობს, შესაბამისად კითხვარების ეს ნაწილი არ შეფასებულა რესპოდენტების მიერ.

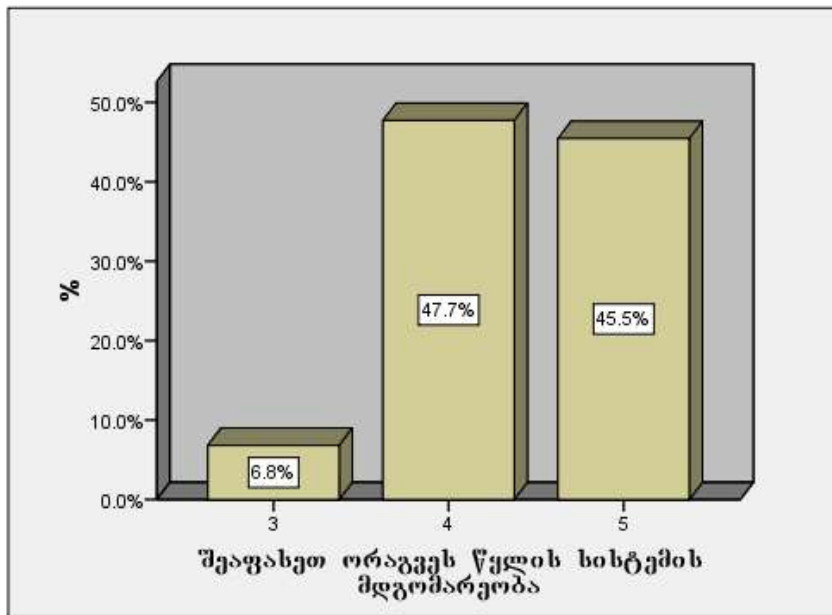
რაც შეეხება კლუბის - ბიბლიოთეკის ინფრასტრუქტურას, მან შემდეგი შეფასება მიიღო: მინიმალური ძალიან ცუდი - 26,7%, ცუდი - 31,1%, საშუალო - 35,5%, კარგი - 2,2% და ძალიან კარგი - 4,4% (!). ჩანს, რომ კლუბი - ბიბლიოთეკა სოფელში არ ფუნქციონირებს და შემობაც ამორტიზებულია.



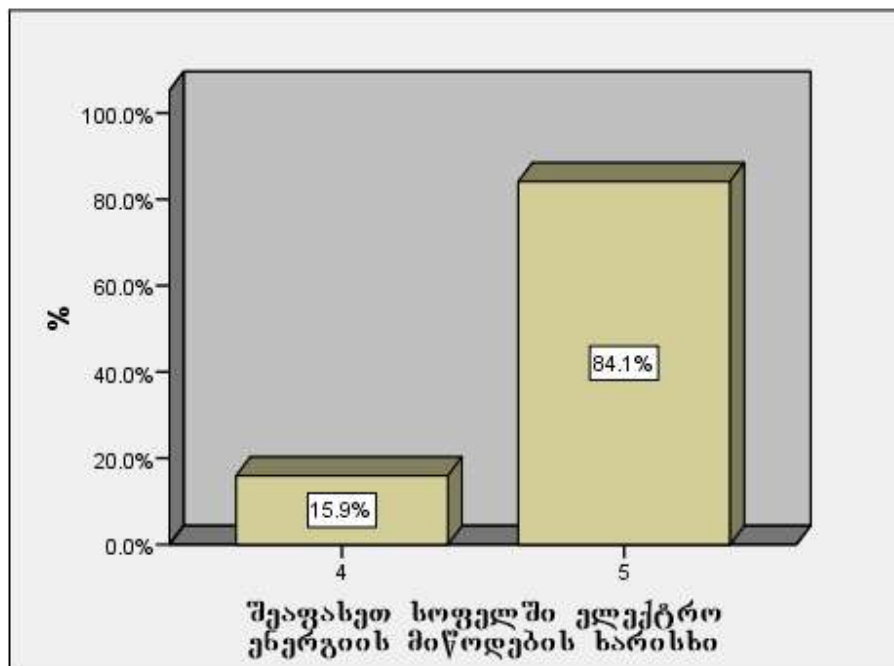
მუნიციპალური ცენტრიდან სოფელში მიმნავალი გზის მდგომარეობა საშუალოდ შეფასდა 18,2% შემთხვევაში, გარგად - 54,5% შემთხვევაში და ძალიან კარგად 27,3% შემთხვევაში.



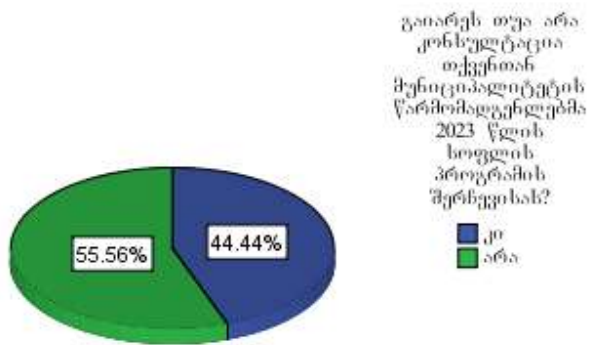
ორაგვეში წყლის სისტემის ინფრასტრუქტურას გამოკითხულთა 6,8% აფასებს საშუალოდ, 47,7% კარგად და 45,5% - ძალიან კარგად.



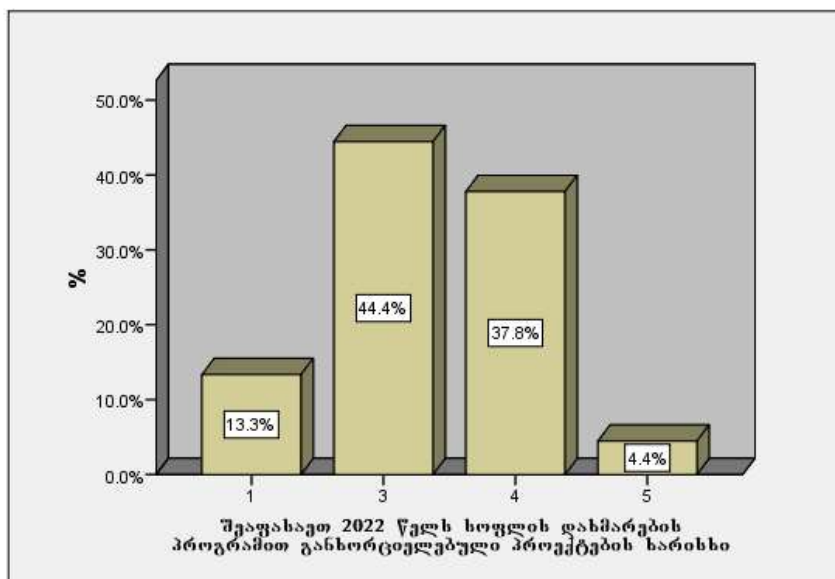
გამოკითხულთა 84,1%-ს მიაჩნია, რომ ელექტრო ენერგია ძალიან კარგად მიეწოდება. 15,9% თვლის, რომ კარგად. სოფელ ორაგვეს ენერჯის მიწოდების თვალსაზრისით პრობლემა არა აქვს.



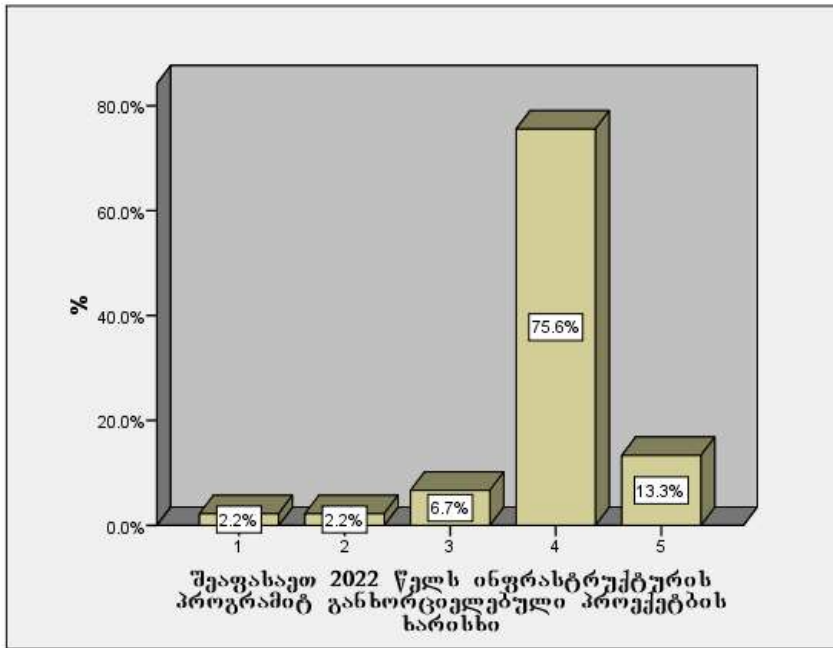
შეკითხვაზე, გაიარა თუ არა მუნიციპალიტეტის რომელიმე წარმომადგენელმა რაიმე სახით რაიმე კონსულტაცია პირადად რესპოდენტთან 2023 წლის პროგრამების ფორმირებისას, პასუხები ასე გადანაწილდა: კი-44,44%, არა 55,56%.



ძირითადად საშუალო ან კარგი, სოფლის დახმარების პროგრამით 2022 წელს სოფელ ორაგვეში განხორციელებული პროექტებით რესპოდენტთა უკმაყოფილების ხარისხი. შეფასება ასე გადანაწილდა: 4,4% თვლის, რომ ხარისხი ძალიან კარგია, კარგია - 37,8%, საშუალოდ აფასებს 44,4% და ძალიან ცუდად 13,3%.

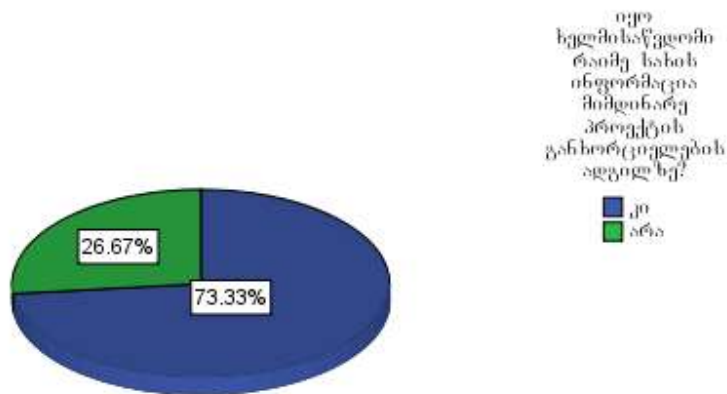


რაც შეეხება 2022 წელს განხორციელებულ მუნიციპალურ და მიზნობრივ ინფრასტრუქტურულ პროექტებს, 13,3%- მიიჩნევს ძალიან კარგად, 75,6%- კარგად და 6,7% - საშუალოდ. მხოლოდ 2,2%-ია უკმაყოფილო და 2,2% ძალიან უკმაყოფილო.



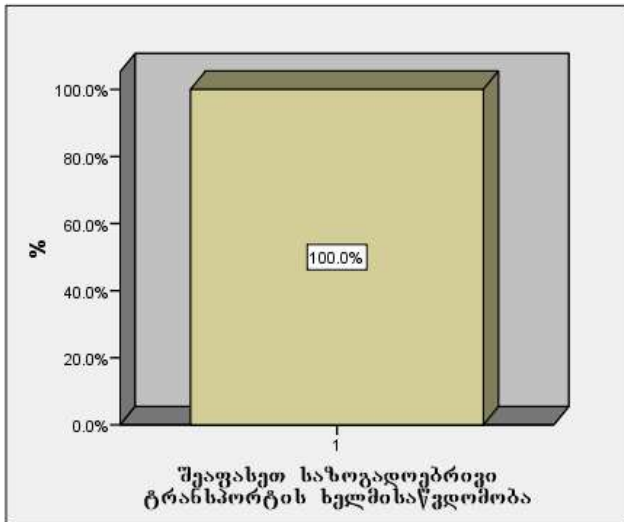
ძალიან დაბალი კმაყოფილება აღინიშნა 2022 წელს განხორციელებული სპორტისა და კულტურის ღონისძიებების შეფასების დროს. ორაგვეში ამ მიმართულებით არაფერი განხორციელებულა გამოკითხულთა აზრით.

შემდეგი შეკითხვა ეხებოდა განხორციელებული პროექტების (ძირითადად სოფლის პროგრამითა და ინფრასტრუქტურული სახის) შესრულების პროცესის გამჭვირვალებას. კითხვაზე იყო თუ არა ხელმისაწვდომი ინფორმაცია პროექტის შესახებ მისი განხორციელების ადგილზე, პესპოდენტების 73,33% თვლის, რომ „იყო“, 26,67% თვლის, რომ „არა“.

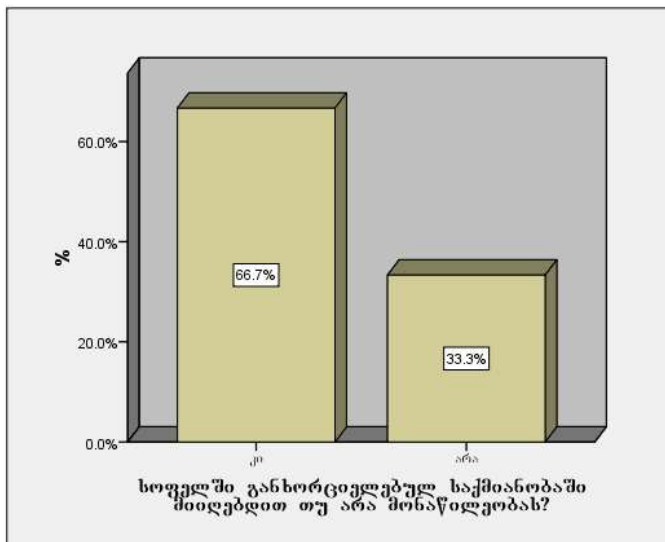


შემდეგი ორი შეკითხვა ეხებოდა სკოლის ინფრასტრუქტურას და განათლების ხარისხს. თუმცა, რადგან სოფელში არ არის სკოლა, ეს შეკითხვები არ იქნა დასმული.

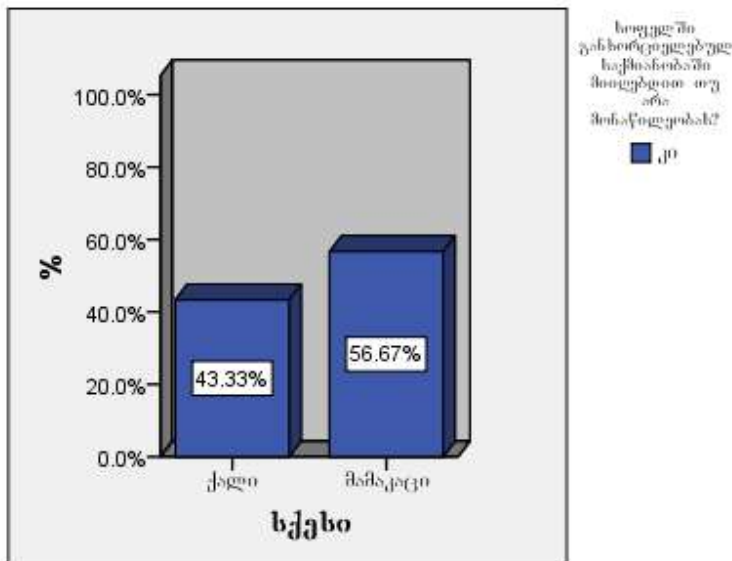
სოფელში არ მოძრაოვს საზოგადოებრივი ტრანსპორტი, ამიტომ შეფასებისას ყველა რესპოდენტმა მისცა შეფასება „ძალიან ცუდი“.



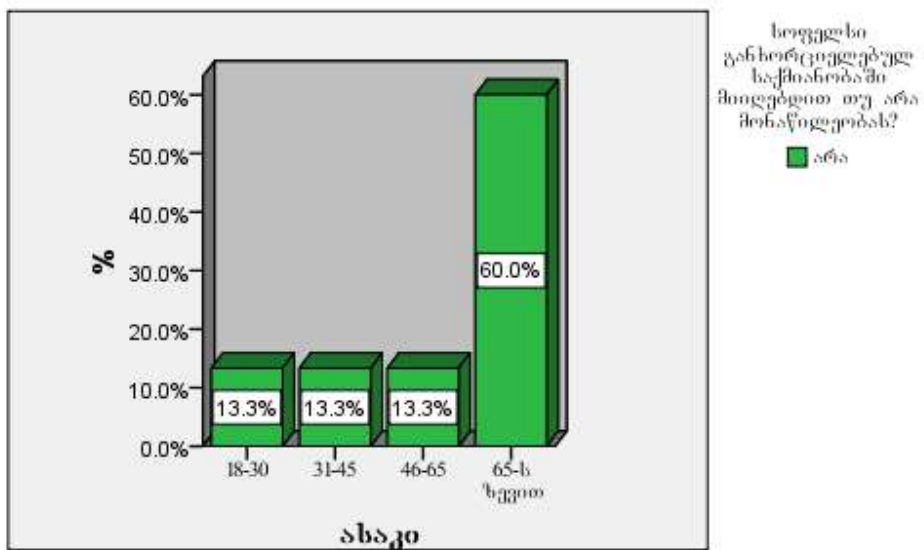
თემის ინტერესებიდან გამომდინარე რესპოდენტების 66,7% მზადაა მონაწილეობა მიიღოს სოფელში განხორციელებულ საქმიანობაში.



იმათგან, ვინც თვლის რომ, მიიღებს მონაწილეობას სათემო საქმიანობაში, 43,33% ქალია და 56,67% მამაკაცი.

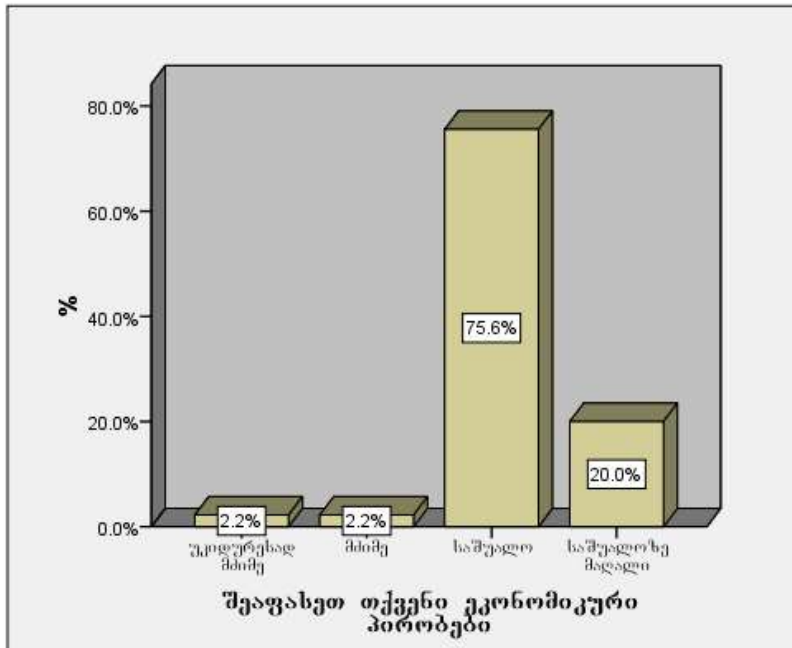


საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობაზე უარს ამბობენ ძირითადად პენსიონერები. მათი 60% არ აპირებს აქტიურობას. დანარჩენი ასაკის მხოლოდ მეცხრე პირია პასიური.

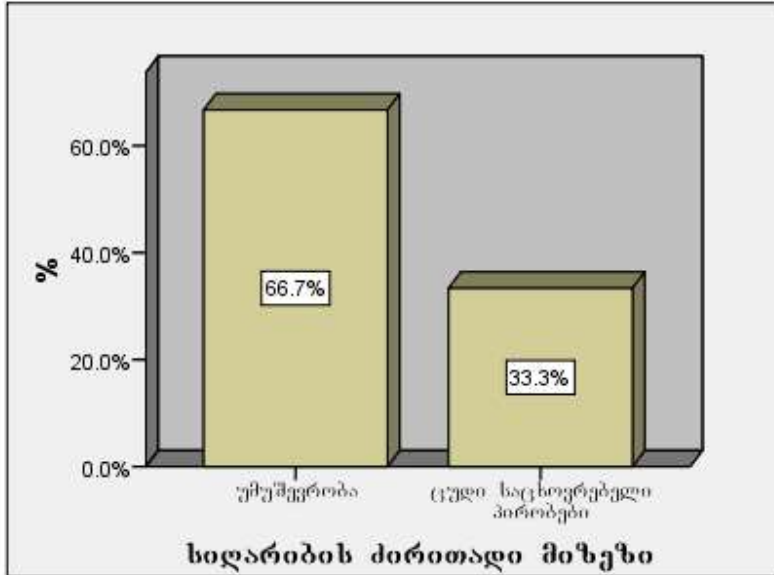


3. ბლოკი - ოჯახი

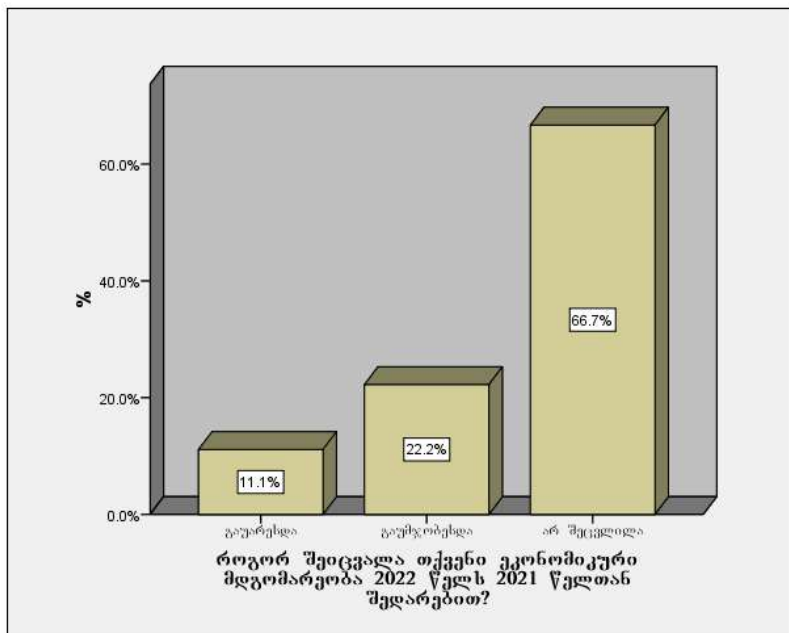
პირველი შეკითხვა, რაც ოჯახს ეხებოდა იყო მისი ეკონომიკური პირობების შეფასება. რესპოდენტების 75,6%-თვლის, რომ მათი ოჯახის ეკონომიკური პირობები საშუალოა, 2,2%-ს მიაჩნია მძიმედ, ასევე 2,2%-ს უკიდურესად მძიმედ. საშუალოზე უკეთ აფასებს საკუთარ ეკონომიკურ მდგომარეობას გამოკითხულთა 20%.



ის, რესპოდენტები, რომლებმაც საკუთარი ოჯახის მდგომარეობა მძიმედ ან ძალიან მძიმედ შეაფასეს, სიღარიბის ძირითად მიზეზად 66,7% შემთხვევაში თვლიან უმუშევრობას და 33,3% შემთხვევაში ცუდ საცხოვრისს.

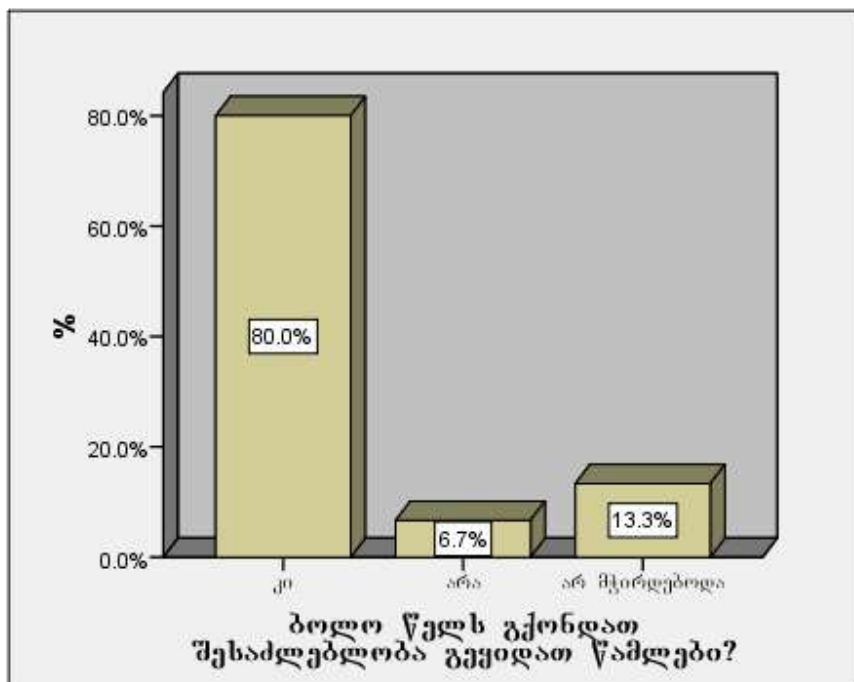


რესპოდენტთა ეკონომიკური პრობლები 2022 წელს 2021 წელთან შედარებით გაუმჯობესდა 22,2% შემთხვევაში, გაუარესდა 11,1% შემთხვევაში, არ შეცვლილა 66,7% შემთხვევაში.

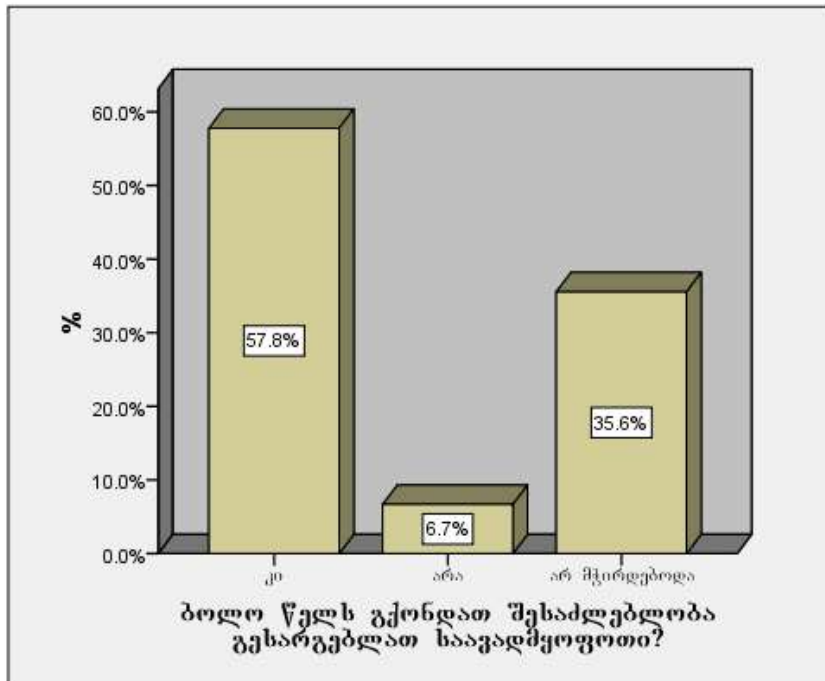


4. ბლოკი - ჯანმრთელობა

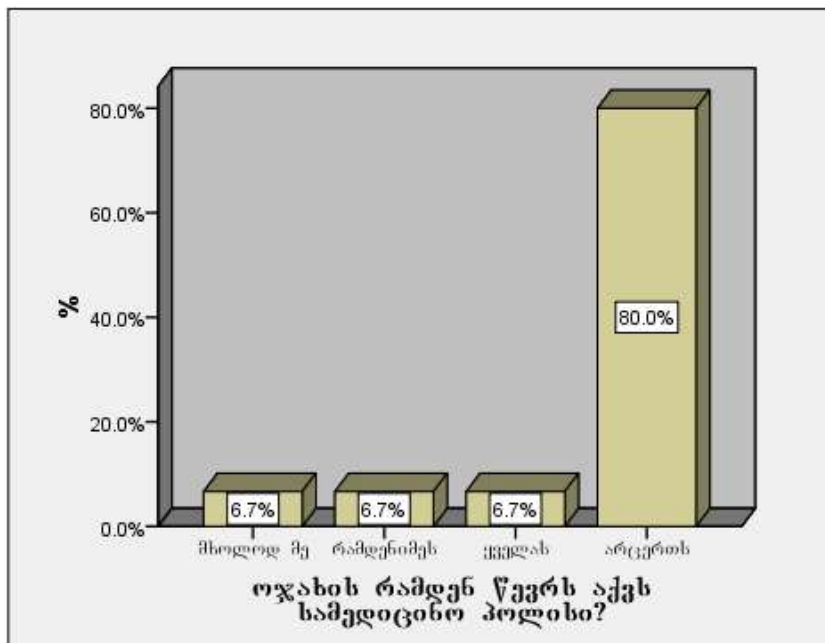
რესოდენტთა 13,3%-ს 2022 წელს წამალი არ დაჭირვებია, უჭირდა წამლის შეძენა - 6,7%-ს, არ უჭირდა 80%-ს.



6,7%-ს არ ქონდა შესაძლებლობა ესარგებლა საავადმყოფოთი, 57,8%-ს ქონდა ეს შესაძლებლობა, ხოლო 35,6%-ს არ ჭირდებოდა.

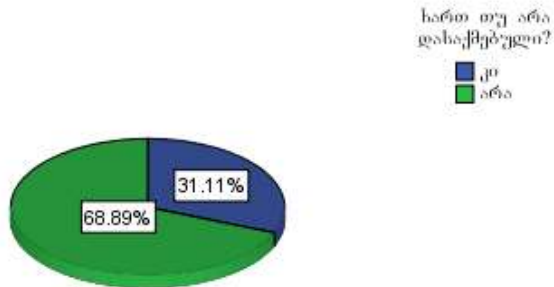


გამოკითხულთა 80%-ის ოჯახის არცერთ წევრს არ აქვს სამედიცინო პოლისი.

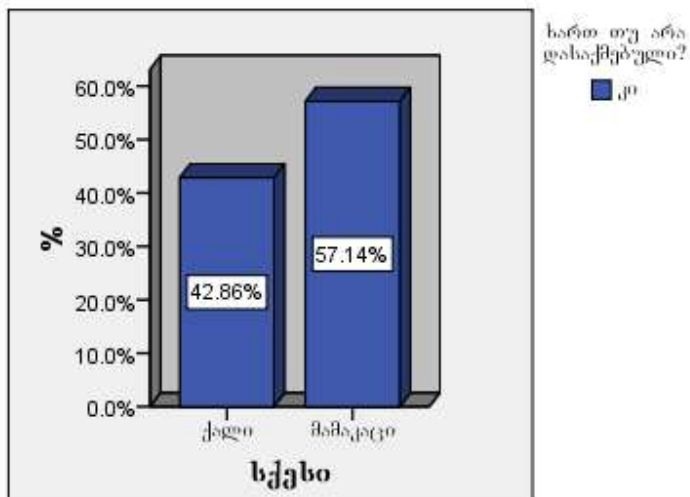


5. ბლოკი - დასაქმება

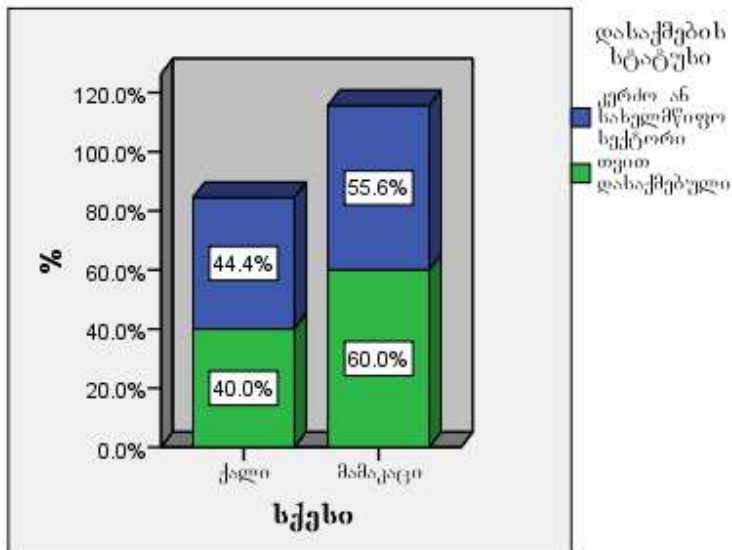
გამოკითხულთა მხოლოდ 31,11% თვლის, რომ იგი დასაქმებულია რაღაც სახით,



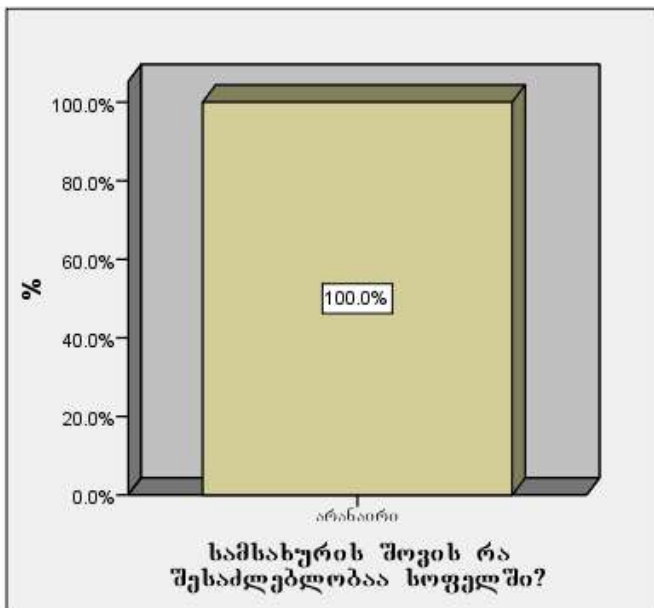
დასაქმებულთაგან 42,86% ქალია და 57,14% მამაკაცი.



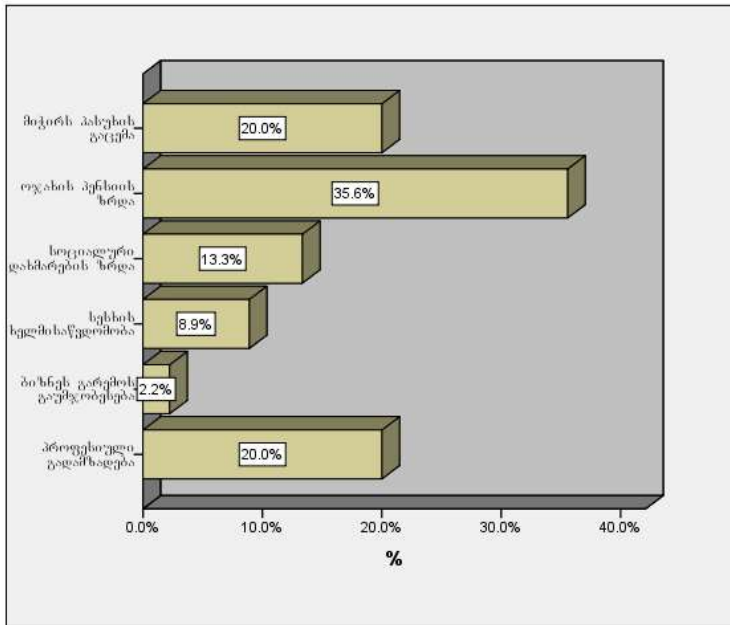
დასაქმებული რესპოდენტებიდან ქალების 44,4% კერძო ან სახელმწიფო სექტორშია და 56,6% თვით დასაქმებულია. მამაკაცებისაგან თვით დასაქმებული 60%. კერძო ან საჯარო სექტორში მუშაობს 40%.



გამოკითხულების 100% მიიჩნევს, რომ ორაგვეში დასაქმების არანაირი სახსი არ არსებობს.

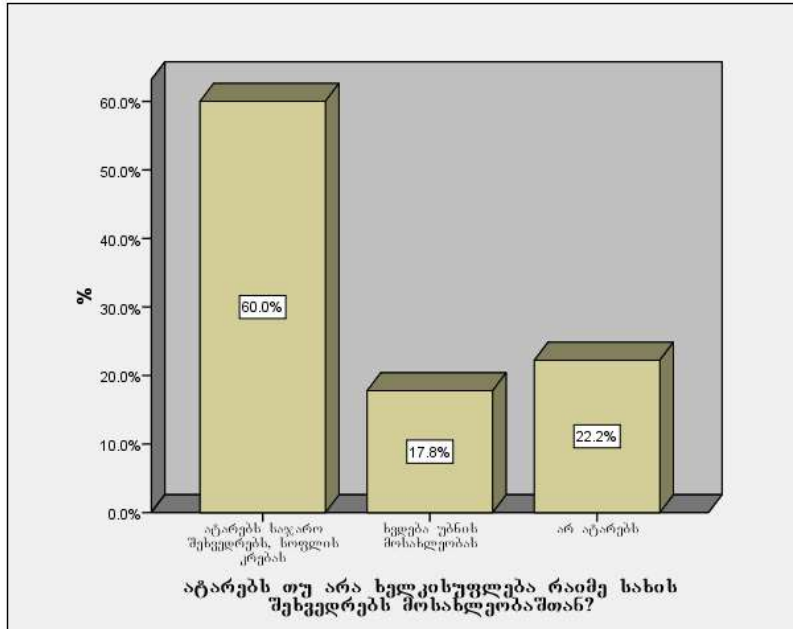


გამოკითხულთა 2,2%-ს მიაჩნია, რომ მისი ოჯახის შემოსავლების ზრდისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია ბიზნეს გარემოს გაუმჯობესება, სესხის ხელმოსაწვდომობა - 8,9%, პენსიის ზრდა - 35,6%, პროფესიული გადამზადება 20%, სოციალური დახმარების ზრდა - 13,3%. არ იცის რა პრიორიტეტი უნდა იყოს ოჯახის შემოსავლების ზრდისთვის 20%-მა.

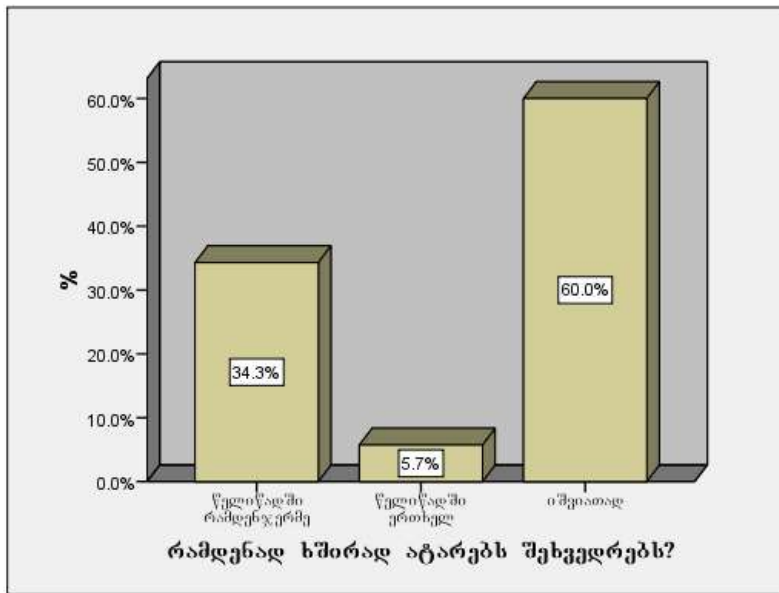


6. ბლოკი - ადგილობრივი ხელისუფლება

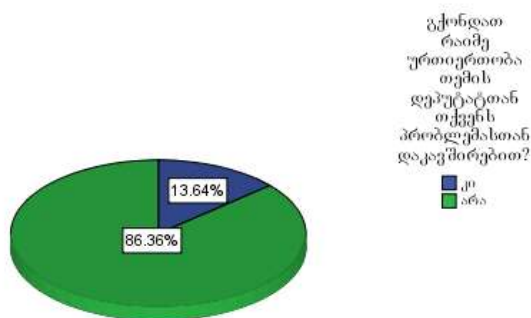
რესპოდენტების 60% თვლის, რომ ადგილობრივი ხელისუფლება ატარებს საჯარო შეხვედრებს, და 22,2%-ის აზრით არ ატარებს შეხვედრებს. 17,8%-ის აზრით ხდება უზენაესი მოსახლეობას.



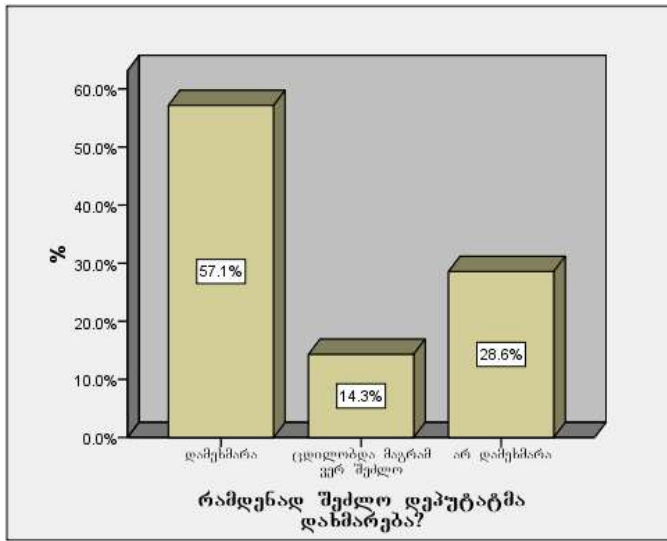
იმათგან, ვინც თვლის, რომ ხელისუფლება ატარებს შეხვედრებს, 34,3%-ს მიაჩნია, რომ შეხვედრები ტარდება წელიწადში რანდენჯერმე, 5,7% ამბობს, რომ წელიწადში ერთხელ, ხოლო 60% ის აზრით - იშვიათად.



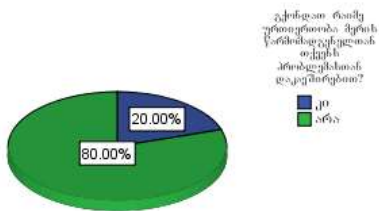
რესპოდენტთა მხოლოდ 13,64%-ს ექონდა საქმიანი ურთიერთობა თემის მაჟორიტარ დეპუტატთან.



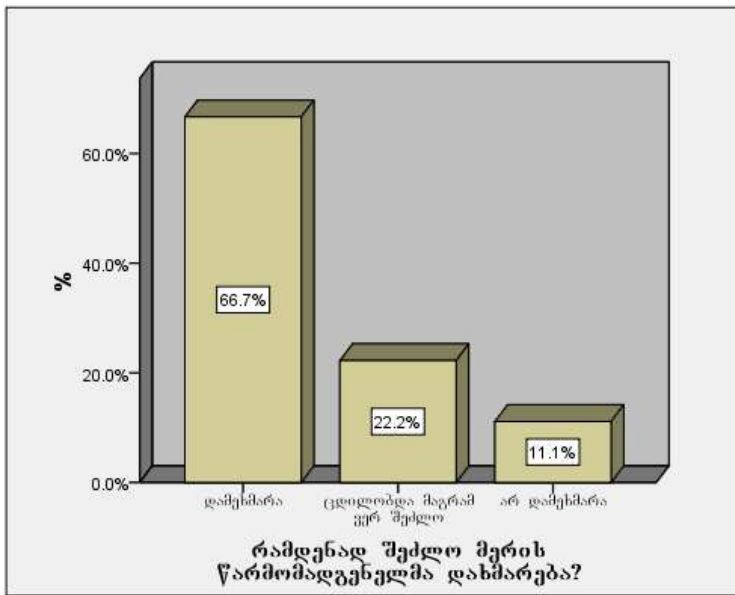
ვინც მიმართა თხოვნით დეპუტატს პრობლემების მოსაგვარებლად, მათგან 57,1% მიიჩნევს, რომ დაეხმარა, 14,3%-ს აზრით ეცადა დახმარებოდა, თუმცა ვერ შეძლო და 28,6% - არ დაეხმარა.



რაც შეეხება მერის წარმომადგენელთან დამოკიდებულებას, მხოლოდ 20%-ს ქონდა საქმიანი ურთიერთობა მასთან.



რესპოდენტების 66,7%-ის აზრით, რომლებმაც მიმართეს გამგებლის წარმომადგენელს, პრობლემების მოსაგვარებლად, მათ მოუგვარდათ ეს პრობლემები. 22,2%-ს მიაჩნია რომ რწმუნებულმა გულისხმიერება გამოიჩინა, თუმცა ვერ შეძლო დახმარება და 11,1% ამბობს, რომ არ დაეხმარა.



7. დასკვნები

- მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი საკუთარ სოფელს კარგ საცხოვრებელ ადგილად მიიჩნევს, რაც იმაშიც გამოიხატება, რომ აბსოლუტური უმრავლესობა აქვე აპირებს შემდეგ 3 წელს ცხოვრებას.
- ბაგა-ბაღი ანუ იგივე სკოლამდელი სააღმზრდელო - საგანმანათლებლო ცენტრი და სკოლა სოფელ ორაგვეში არ არის.
- კლუბი და ბიბლიოთეკა არ ფუნქციონირებს და შენობა საჭიროებს სარემონტო სამუშაოებს.
- ორაგვეში მუნიციპალური ცენტრიდან მიმავალი გზა კარგია, შიდასასოფლო გზები სოფელში ძირითადად საშუალო ხარისხისაა.
- თემში არის წყალგაყვანილობა, რითაც მოსახლეობა კმაყოფილია.
- ელექტროენერგიით მომსახურების ხარისხზე მოსახლეობას პრეტენზია არ აქვს.
- ფაქტია, რომ მუნიციპალიტეტი ატარებს კონსულტაციებს მოსახლეობასთან სოფლის დახმარების პროგრამის ფარგლებში, რაც აისახა კიდევ კვლევის შედეგად, თუმცა ამის შესახებ თითქმის ყოველმა მეორე მოსახლემ არ იცის, მიუხედავად იმისა, რომ ორაგვე პატარა სოფელია.
- სოფლის დახმარების პროგრამით გაწეული სერვისებით მოსახლეობა ძირითადად საშუალო და კარგ კმაყოფილებას გამოთქვამს.
- მოსახლეობა არ არის უკმაყოფილო ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების ხარისხით.
- სოფელში კულტურისა და სპორტის არანაირი ღონისძიება არ ტარდება.
- მუნიციპალური ინფრასტრუქტურული პროექტებისა და სოფლის პროგრამების განხორციელების მოედნებზე ინფორმაცია პროექტების შესახებ გამოკრული იყო.
- საზოგადოებრივი ტრანსპორტი ორაგვეს არ ემსახურება.

- მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი მზადაა თავისი წვლილი შეიტანოს სოფლის გაძლიერებაში. თემი მობილიზებადია. ამასთან მამაკაცები მეტ მზადყოფნას გამოთქვამენ.
- ოჯახების უდიდესი ნაწილი საშუალო მაცხოვრებლად მიიჩნევს თავს.
- მხოლოდ 4 ოჯახი ცხოვრობს მძიმე ან ძალიან მძიმე პირობებში რაც ძირითადად გამოწვეულია უმუშევრობით და მძიმე საცხოვრისით.
- ოჯახების ეკონომიკური მდგომარეობა ძირითადად არ იცვლება
- მოსახლეობა ჯანმრთელობას ძირითადად არ უჩივის. უმრავლესობას არ აქვს წამლების შექმნის და ექიმთან ვიზიტის პრობლემა, თუმცა არ აქვთ სამედიცინო პოლისი.
- მაცხოვრებელთა მხოლოდ ყოველი მეშვიდეა დასაქმებული, ამასთან მეტი მამაკაცი, ვიდრე ქალი.
- დასაქმებულთაგან საკუთარი საქმით დაკავებული ძალიან ცოტაა.
- მოსახლეობის უმეტესობისთვის შემოსავლების გასაზრდელად მნიშვნელოვანია პენსიის ზრდა, სოციალური დახმარების ხელმისაწვდომობა და პროფესიული გადამზადება.
- დასაქმებულები სხვა ადგილებსი მუშაობენ. ორგვეში დასაქმების არანაირი პოტენციალი არ არსებობს.
- ადგილობრივი ხელისუფლება მოსახლეობას ხვდება და მათთან ერთად იხილავს სხვადასხვა საკითხებს, ძირითადად კრებებზე, თუმცა მოსახლეობის მეხუთედმა არ იცის ამის შესახებ.
- მუნიციპალიტეტის რწმუნებული და მაჟორიტარი დეპუტატი მოწადინებული არიან დაეხმარონ მოსახლეობას პრობლემების მოგვარებაში თუმცა, ზოგ შემთხვევაში დახმარება რთული განსახორციელებელია და ვერ ხდება ობიექტივ გარემოებათა გამო.
- მოსახლეობის აბსოლუტურ უმრავლესობას არ ქონია საქმიანი ურთიერთობა თვითმმართველობის მოხელეებთან საკუტარ საკითხთან დაკავშირებით.
- მიუხედავად იმისა, რომ სოფელში ოფიციალურად არსებობს დასახლების საერთო კრება, როგორც მონაწილეობის კანონით აღიარებული მექანიზმი, მერიის ინიციატივით იგი არ გამართულა.

8. რეკომენდაციები:

- ორაგვე მთის სოფელია, რაც განსაკუთრებით ზამთრის პირობებში ართულებს ბავშვების სხვა სოფლის ბაღში ტრანსპორტირებას. სასურველია სოფელსი შეიქმნას ალტერნატიული საბავშვო ბაღი.
- მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის მხრიდან და შესაბამის სამთავრობო უწყებებთან კოორდინაციით დაიწყოს მუშაობა ორაგვეს კლუბისა და ბიბლიოთეკის შემოღების რეაბლიტაციაზე. სხვა თავშეყრის საჯარო სივრცე სოფელს არ აქვს.
- გამომდინარე იქიდან, რომ მოსახლეობა მობილიზებადია, მზადაა სოფლის სასიკეთო საქმიანობაში მონაწილეობის მისაღებად, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ უნდა გამოიყენოს ეს რესურსი.

- სოფელში განხორციელებული პროგრამების რეალიზებისას მეტად უნდა დასაქმდეს ადგილობრივი მუშა ხელი, რაც მცირედით მაინც შეამცირებს უმუშევრობის პროცენტს, გაზრდის შემოსავალს.
- ორაგვეში ჩატარებული ნებისმიერი პროგრამის/პროექტის შესახებ მუნიციპალიტეტმა მეტი ინფორმაცია უნდა გაავრცელოს მოსახლეობაში, რომ ხალხმა უკეთესად იცოდეს პროექტის / პროგრამის მიზანი, ამოცანები და ხარჯები.
- მუნიციპალიტეტმა უნდა შეიმუშავოს მოსახლეობის, განსაკუთრებით ქალთა პროფესიული გადამზადების პროგრამა, რას ხელს შეუწყობს დასაქმების მაჩვენებლის გაზრდას.
- მოსახლეობასთან შეხვედრების შესახებ მუნიციპალიტეტის მხრიდან წინასწარ მეტი ინფორმირებაა საჭირო.
- მნიშვნელოვანია სოფელში წელიწადში ორჯერ მაინც მერის ინიციატივით მოწვეული იქნას დასახლების საერთო კრება ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის და ანგარიშვალდებულების გასაზრდელად.